

PRAVILA PONAŠANJA ZA EVROPSKE PRAVNIKE

Savjet Advokatura i Advokatskih Komora Evrope

Ova pravila ponašanja Evropskih Pravnika prvobitno su usvojena na CCBE Plenarnom Zasijedanju održanom 28. Oktobra 1988 godine, i naknadno su dopunjena i izmijenjena u toku CCBE Plenarnih Sjednica 28. Novembra 1998 godine, 6. Decembra 2002 i 19. Maja 2006 godine. Pravila obuhvataju i Eksplanatorni Memorandum koji je dopunjen u toku CCBE Plenarnog Zasijedanja 19. Maja 2006 godine. Ova pravila ponašanja sadrže i izmjene Statuta CCBE-a koje su zvanično usvojene na Vanrednoj Plenarnoj Sjednici 20. Avgusta 2007. godine.

Urednik: Jonathan Goldsmith

CCBE - Izdanje 2008

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	5
1.1. Funkcija pravnika u Društvu.....	5
1.2. Priroda Pravila Profesionalnog Ponašanja.....	5
1.3. Namjena Pravila.....	6
1.4. Polje Lične Primjene.....	6
1.5. Stvarno Polje primjene.....	7
1.6. Definicije.....	7
2. OPŠTA NAČELA.....	8
2.1. Samostalnost.....	8
2.2. Povjerenje i Lični integritet.....	8
2.3. Povjerljivost.....	8
2.4. Uvažavanje Pravila Ostalih Advokata i Advokatskih Komora.....	9
2.5. Nespojive Profesije.....	9
2.6. Lični Publicitet.....	9
2.7. Klijentov Interes.....	10
2.8. Ograničenja Odgovornosti Pravnika prema klijentu.....	10
3. ODNOSI SA KLIJENTIMA.....	10
3.1. Prihvatanje i okončanje Uputstava.....	10
3.2. Konflikt interesa.....	11
3.3. Pactum de Quota litis.....	11
3.4. Regulisanje Honorara.....	11
3.5. Plaćanje na Račun.....	11
3.6. Podjela Honorara sa onima koji nisu Pravnici.....	12

3.7. Cijena pravnog spora i raspoloživost pravne pomoći.....	12
3.8. Sredstva Klijenata.....	12
3.9. Profesionalno osiguranje protiv štete.....	13
4. ODNOSI SA SUDOVIMA.....	13
4.1. Poslovnik u Sudu.....	13
4.2. Pravično Vođenje parničnih Postupaka.....	13
4.3. Ponašanje u Sudu.....	13
4.4. Netačne ili Pogrešne Informacije.....	14
4.5. Dodatak Arbitrima itd.....	14
5. ODNOSI MEĐU PRAVNICIMA.....	14
5.1. Kolektivni duh profesije.....	14
5.2. Saradnja među pravnicima u različitim državama članicama.....	14
5.3. Korespondencija među Pravnicima.....	15
5.4. Prosljeđeni honorari.....	15
5.5. Komunikacija sa protivničkim Stranama.....	15
5.6. (Izbrisano odlukom Plenarne Sjednice u Dublinu 6. Decembra, 2002 godine).....	15
5.7. Odgovornost za Honorare.....	15
5.8. Stalno Profesionalno Usavršavanje.....	16
5.9. Sporovi između Pravnika u različitim državama članicama.....	16
EKSPLANATORNI MEMORANDUM.....	17

1. UVOD

Funkcija Pravnika u društvu

U društvu osnovanom uz uvažavanje vladavine prava Pravnik ispunjava posebnu ulogu. Obaveze Pravnika ne počinju i ne završavaju se sa vjernim izvršavanjem onoga na šta su on ili ona upućeni i šta im Zakon dozvoljava. Pravnik mora da služi interesima pravde kao i onima čija su mu prava i slobode povjerene na dokazivanje i odbranu, i dužnost je Pravnika ne samo da zastupa klijentov slučaj već i da bude klijentov savjetnik. Uvažavanje profesionalne funkcije pravnika važan je uslov vladavine prava i demokratije u društvu.

Funkcija pravnika stoga na njega ili nju polaže mnoštvo pravnih i moralnih obaveza (koje ponekada izgledaju u konfliktu jedna sa drugom) prema:

- klijentu
- sudovima i ostalim organima pred kojima pravnik zastupa klijentov slučaj ili postupa u ime klijenta
- pravnoj profesiji uopšte i naročito prema svakom kolegi članu
- javnosti za koju je postojanje slobodne i nezavisne profesije, koja je obavezana uvažavanjem pravila koja donosi sama ta profesija, značajno sredstvo zaštite ljudskih prava u smislu moći države i drugih interesa u društvu.

Priroda Pravila Profesionalnog Ponašanja

1.2.1. Pravila profesionalnog ponašanja su kreirana putem njihovog voljnog prihvatanja od strane onih na koja se i primenjuju da bi se osiguralo da pravnici pravilno izvršavaju funkciju koja se priznaje kao važna u svim civilizovanim društvima. Neuspjeh pravnika da se pridržava ovih pravila može rezultirati disciplinarnim sankcijama.

1.2.2. Posebna Pravila svih Advokatura i Advokatskih Komora javljaju se iz njihovih sopstvenih tradicija. Ona se adaptiraju na organizaciju i sfere aktivnosti profesije u datoj Državi Članici i njenim sudskim i administrativnim procedurama i njenom nacionalnom zakonodavstvu. Nije ni moguće a ni poželjno da se pravila izvedu iz svog konteksta, niti da se pokušava da se omogući opšta primjena pravilima koja su sama po sebi nesposobna za takvu primjenu.

Posebna pravila Advokata i Advokatske Komore ipak su zasnovana na istim vrijednostima i u većini slučajeva prikazuju zajednički temelj.

Namjena Pravilnika

Neprekidna integracija Evropske Unije i Evropske Ekonomske Oblasti kao i povećana učestalost prekograničnih aktivnosti pravnika u okviru Evropske Ekonomske Oblasti učinili su izjavu o zajedničkim pravilima koja se primenjuju na sve Pravnike iz Evropske Ekonomske Oblasti potrebnom i u javnom interesu, bez obzira kojoj Advokatskoj Komori pripadaju u vezi sa njihovom prekograničnom praksom. Naročita namjena ove izjave o ovim pravilima jeste da se ublaže teškoće koje rezultiraju iz primjene «duple deontologije», osobito kako je utvrđeno u Članovima 4 i 7.2 Direktive 77/249/EEC i Članovima 6 i 7 Direktive 98/5/EC.

Organizacije koje zastupaju pravnu profesiju preko CCBE predlažu da pravila koja sastavljaju zakonik u sledećim članovima:

- budu u sadašnjosti prepoznata kao izraz konsenzusa svih Advokata i Advokatskih Komora Evropske Unije i Evropske Ekonomske Oblasti
- budu usvojena kao primenljiva pravila što je prije moguće u skladu sa nacionalnim ili EEA procedurama u vezi sa prekograničnim aktivnostima pravnika u Evropskoj Uniji i Evropskoj Ekonomskoj Oblasti
- budu uzeta u obzir u svim revizijama nacionalnih pravila deontologije ili profesionalne prakse sa ciljem njihove progresivne harmonizacije.

Ona dalje iskazuju želju da se nacionalna pravila deontologije ili profesionalne prakse tumače i primenjuju kad god je to moguće na način koji je u skladu sa pravilima u ovom Pravilniku.

Nakon što pravila u ovom Pravilniku budu usvojena kao primenljiva pravila u vezi sa prekograničnim aktivnostima pravnika, pravnik ostaje obavezan da uvažava pravila Advokature ili Advokatske Komore kojima pripada u mjeri u kojoj su ona u skladu sa pravilima iz ovog Pravilnika.

Polje Lične Primjene

Ovaj Pravilnik se primenjuje na pravnike onako kako su oni definisani Direktivom 77/249/EEC i Direktivom 98/5/EC i na pravnike Članica Posmatrača CCBE.

1.5. Stvarno polje primjene

Bez obzira na sprovođenje progresivne harmonizacije pravila deontologije ili profesionalne prakse koja se primenjuju samo interno u okviru države članice, naredna pravila se primenjuju na prekogranične aktivnosti pravnika unutar Evropske Unije i Evropske Ekonomske Oblasti. Prekogranične aktivnosti znače:

- (a) sve profesionalne kontakte sa pravnicima Država Članica a ne samo lične kontakte pravnika
- (b) profesionalne aktivnosti pravnika u Državi Članici pored svojih sopstvenih, bilo da je pravnik fizički prisutan u toj Državi članici ili ne.

1.6. Definicije

U ovom Pravilniku:

“Država Članica” znači država članica Evropske Unije ili bilo koja druga država čija pravna profesija je obuhvaćena Članom 1.4.

“Matična Država Članica” znači država članica u kojoj je pravnik ostvario pravo na svoju profesionalnu titulu.

“Država Domaćin” znači svaka druga država članica u kojoj pravnik sprovodi prekogranične aktivnosti.

“Nadležni organ” znači profesionalna organizacija (e) ili organ (i) Države Članice o kojoj se radi koji su odgovorni za utvrđivanje pravila profesionalnog ponašanja i rukovođenje disciplinom pravnika.

“Direktiva 77/249/EEC” znači Direktiva Savjeta 77/249/EEC od 22. Marta 1977 kojom se pravnicima olakšava da efikasno sprovedu slobodu pružanja usluga.

“Direktiva 98/5/EC” znači Direktiva 98/5/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 16. Februara 1998 kojom se pravnicima olakšava sprovođenje svoje profesije na trajnoj osnovi u Državi Članici a ne samo u onoj u kojoj je kvalifikacija i ostvarena.

2. OPŠTA NAČELA

2.1. Samostalnost

2.1.1. Mnoge obaveze kojima pravnik podliježe zahtijevaju njegovu apsolutnu samostalnost, da bude oslobođen svih drugih uticaja, naročito onih koji se mogu javiti iz

njegovih ili njenih ličnih interesa ili pritisaka spolja. Takva nezavisnost je potrebna da bi se vjerovalo u proces pravde kao i u nepristrasnost sudija. Pravnik stoga mora da izbjegne svako slabljenje svoje nezavisnosti i da bude pažljiv da ne pravi kompromise u vezi svojih profesionalnih standarda da bi zadovoljio klijenta, sud, ili neku treću stranu.

2.1.2. Ova nezavisnost je potrebna u van parničnim slučajevima kao i u sporovima. Savjet koji pravnik da svom klijentu nema vrijednost ukoliko ga pravnik da samo da bi mu se dodvorio, da bi poslužio njegovim ili njenim ličnim interesima ili je dat kao odgovor na pritisak spolja.

2.2. Povjerenje i Lični integritet

Odnosi povjerenja mogu postojati samo ako nema sumnji u lični ugled pravnika, njegovo poštenje i integritet. Za Pravnika su ove tradicionalne vrline profesionalne obaveze.

2.3. Povjerljivost

2.3.1. Za funkciju pravnika je od važnosti da mu klijent povjeri stvari koje inače ne bi rekao drugima, i da pravnik bude primalac i drugih informacija na bazi povjerenja. Bez izvjesne povjerljivosti ne može biti ni povjerenja. Povjerljivost je stoga primarno i fundamentalno pravo i obaveza pravnika.

Obaveza pravnika na povjerljivost služi interesima sprovođenja pravde kao i interesima klijenta. On stoga ima prava na posebnu zaštitu Države.

2.3.2. Pravnik poštuje povjerljivost svih informacija do kojih dođe u toku svoje profesionalne aktivnosti.

2.3.3. Obaveza povjerljivosti nije ograničena vremenom.

2.3.4. Pravnik traži od svojih partnera i zaposlenih i svih onih koje angažuje u toku pružanja profesionalnih usluga da poštuju istu obavezu povjerljivosti.

2.4. Poštovanje Pravila Drugih Advokatura i Advokatskih Komora

Kada radi preko granice, pravnik iz druge Države Članice može se obavezati da se usklađuje sa profesionalnim pravilima Države Domaćina. Pravnici imaju obavezu da se informišu o pravilima koja će na njih uticati toku sprovođenja svih naročitih aktivnosti.

Organizacije članice CCBE obavezne su da dostave svoja pravila ponašanja u Sekretarijat CCBE, tako da svaki pravnik može dobiti kopiju trenutnih pravila od Sekretarijata.

2.5. Nespojive Profesije

2.5.1. Da bi mogao da izvršava svoje funkcije uz dužnu nezavisnost i na način koji je dosledan sa njegovom ili njenom dužnošću da učestvuje u izvršenju pravde, pravniku se može zabraniti da prihvata izvjesne profesije.

2.5.2. Pravnik koji radi na zastupanju ili odbrani klijenta u pravnim postupcima ili pred državnim organima u Državi domaćinu pridržava se pravila koja se tiču nespojivih profesija, kako se primenjuje na pravnike Države Članice Domaćina.

2.5.3. Pravnik koji se nalazi u Državi Članici Domaćinu u kojoj želi direktno da učestvuje u komercijalnim ili drugim aktivnostima koje nisu povezane sa sprovođenjem zakona poštuje pravila koja se tiču zabranjenih ili nespojivih profesija, kako se primenjuju na pravnike te Države Članice.

2.6. Lični publicitet

2.6.1. Pravnik ima pravo da informiše javnost o svojim uslugama pod uslovom da su informacije tačne i ne navode na pogrešan trag, da uvažavaju obavezu povjerljivosti i ostale ključne vrijednosti profesije.

2.6.2. Lični publicitet pravnika u bilo kom obliku medija, štampa, radio, televizija, elektronske komercijalne komunikacije ili slično je dozvoljen do mjere u kojoj je u skladu sa uslovima iz 2.6.1.

2.7. Interes Klijenta

Za potrebe dužnog uvažavanja vladavine prava i profesionalnog ponašanja, pravnik mora uvijek da djeluje u najboljem interesu klijenta i mora te interese da stavi ispred svojih sopstvenih ili ispred interesa kolega pravnika te pravne profesije.

2.8. Ograničenje Odgovornosti Pravnika prema Klijentu

Do mjere koju dozvoljava zakon matične države članice ili države domaćina, pravnik može da ograniči svoju odgovornost prema klijentu u skladu sa profesionalnim pravilima kojima pravnik podliježe.

3. ODNOSI SA KLIJENTIMA

3.1. Prihvatanje i Prestanak uputstava

3.1.1. Pravnik prihvata da se bavi slučajem neke strane samo po njenom nalogu. Pravnik bi mogao, međutim, da radi na slučaju za koji je instrukcije dobio od drugog pravnika koji zastupa tu stranu ili tamo gdje mu je slučaj dodijeljen od strane nadležnog organa.

Pravnik treba da uloži razumne napore da utvrdi identitet, nadležnost i mjerodavnost osobe ili tijela koji mu daju instrukcije kada posebne okolnosti pokažu da su identitet, nadležnost ili mjerodavnost neizvjesni.

3.1.2. Pravnik savjetuje i zastupa klijenta brzo, savjesno i marljivo. Pravnik preuzima ličnu odgovornost za izvršenje naloga klijenta i informiše klijenta o napretku u slučaju koji mu je kao pravniku povjeren.

3.1.3. Pravnik ne prihvata slučaj za koji zna ili bi trebao da zna da nije kompetentan da prihvati, bez saradnje sa pravnikom koji je za to kompetentan.

Pravnik ne prihvata naloge ukoliko ih ne može izvršiti brzo s obzirom na pritisak koji ima od ostalog posla.

3.1.4. Pravnik nema pravo da sprovede svoje pravo da se povuče sa slučaja na takav način ili u takvim okolnostima kada klijent ne može da pronađe drugu pravnu pomoć na vrijeme i da bi izbjegao da klijent pretrpi ikakvu štetu.

3.2. Konflikt interesa

3.2.1. Pravnik ne može da savjetuje ili djeluje u ime dva ili više klijenata u istom predmetu ukoliko postoji konflikt, ili značajan rizik konflikta između interesa tih klijenata.

3.2.2. Pravnik mora prestati da radi za oba ili za sve dotične klijente kada se javi konflikt interesa među njima, i takođe kad god postoji rizik prekida povjerenja ili kada može biti ugrožena nezavisnost pravnika.

3.2.3. Pravnik se takođe mora suzdržati od rada za novog klijenta ukoliko postoji rizik prekida povjerenja koje je pravniku ukazao prethodni klijent, ili ako znanje koje pravnik posjeduje vezano za poslove prethodnog klijenta može novom klijentu da pruži pretjeranu prednost.

3.2.4. Tamo gdje pravnici rade u udruženju, primenjuju se paragrafi 3.2.1. do 3.2.3. na udruženje i sve njegove članove.

3.3. Pactum de Quota Litis

3.3.1. Pravnik nema pravo da pravi pactum de quota litis.

3.3.2. "Pactum de quota litis" znači sporazum između pravnika i klijenta u koji se ulazi prije finalnog zaključenja predmeta u kome je klijent jedna od strana, pomoću kojeg klijent preuzima da pravniku plati udio u rezultatu bez obzira da li se to odnosi na sumu novca ili neki drugi benefit koji klijent ostvari po zaključenju predmeta.

3.3.3. "Pactum de Quota Litis" ne obuhvata sporazum da se honorari naplaćuju u srazmjeri sa vrijednošću predmeta kojim se bavi pravnik ako je to u skladu sa zvanično odobrenom skalom honorara ili pod kontrolom Nadležnog Organa koji je nadležan nad pravnikom.

3.4. Regulisanje Honorara

Honorar koji pravnik zacijeni u potpunosti se saopštava klijentu. Treba da je pravedan i razuman i da je usklađen sa zakonom i profesionalnim pravilima kojima pravnik podliježe.

3.5. Plaćanje na Račun

Ukoliko pravnik zahtijeva plaćanje svog honorara i/ili troškova na račun takva plaćanja ne treba da premaše razumnu procjenu honorara i vjerovatne troškove koji su uključeni. Ukoliko takvog plaćanja ne bude, pravnik se može povući sa slučaja ili odbiti da se njime bavi, ali uvijek pod uslovima paragrafa 3.1.4. iznad.

3.6. Podjela Honorara sa onima koji nisu pravnici

3.6.1. Pravnik ne dijeli svoje honorare sa osobom koja nije pravnik izuzev u slučajevima kada je dozvoljena asocijacija između pravnika i druge osobe koja je dozvoljena po zakonu i profesionalnim pravilima kojima pravnik podliježe.

3.6.2. Odredba 3.6.1. iznad ne sprečava pravnika od plaćanja honorara, provizije ili druge nadoknade naslednicima preminulog pravnika ili penzionisanom pravniku u smislu preuzimanja prakse preminulog ili penzionisanog pravnika.

3.7. Troškovi parnice i Dostupnost pravne pomoći

3.7.1. Pravnik bi uvijek trebao da pokušava da ostvari najrentabilnije rješenje klijentovog spora i trebao bi da savjetuje klijenta u odgovarajućim etapama o poželjnosti pokušaja da se postigne poravnanje i/ili ga uputi na alternativno rješavanje spora.

3.7.2. Pravnik informiše klijenta o dostupnosti pravne pomoći tamo gdje je to prikladno.

3.8. Sredstva klijenta

3.8.1. Pravnici koji dođu u posjed sredstava u ime njihovih klijenata ili trećih lica (u daljem tekstu "sredstva klijenta") taj iznos treba da ulože na bankovni račun ili u sličnu instituciju koja podliježe superviziji državnog organa (u daljem tekstu "račun klijenta"). Račun klijenta treba da bude odvojen od svih ostalih računa pravnika. Sva sredstva klijenta koja pravnik primi treba da se ulože na takav račun osim ako se vlasnik tih sredstava ne složi da se sredstvima raspolaže drugačije.

3.8.2. Pravnik čuva pune i tačne bilješke koje pokazuju poslovanje pravnika sa klijentovim sredstvima i koje ih razlikuju od ostalih sredstava koja pravnik posjeduje. Bilješke će se morati čuvati određeni period na osnovu nacionalnih pravila.

3.8.3. Račun klijenta ne može biti zadužen izuzev u izuzetnim slučajevima što je naročito dozvoljeno po nacionalnim pravilima ili zahvaljujući bankovnim provizijama, na šta pravnik ne može uticati. Takav račun ne može se dati kao garancija niti se iz bilo kog razloga koristiti kao sigurnost. Neće biti nikakve nadoknade ili spajanja između računa klijenta i nekog drugog bankovnog računa, niti klijentova sredstva na bankovnom računu mogu biti dostupna za namirenje novca koji pravnik duguje banci.

3.8.4. Sredstva klijenta prebaciće se vlasnicima tih sredstava u najkraćem periodu ili pod takvim uslovima koje oni ovlaste.

3.8.5. Pravnik ne može da prebaci sredstva sa računa klijenta na sopstveni račun pravnika za plaćanje honorara a da o tome ne informiše klijenta u pisanoj formi.

3.8.6. Nadležni organ u Državi članici ima moć da verifikuje i ispita svaki dokument koji se tiče sredstava klijenta, uvažavajući povjerljivost ili pravnu profesionalnu privilegiju kojoj može da podliježe.

3.9. Profesionalno osiguranje od štete

3.9.1. Pravnici se osiguravaju od građanske pravne odgovornosti koja se javlja iz njihove pravne prakse do mjere koja je razumna , uzimajući u obzir prirodu i stepen rizika koje njihove profesionalne aktivnosti nose sa sobom.

3.9.2. Ukoliko se to pokaže nemogućim, pravnik mora da obavijesti klijenta o toj situaciji i njenim posledicama.

4. ODNOSI SA SUDOVIMA

4.1. Pravila Ponašanja U Sudu

Pravnik koji se pojavi i uzme učešća u slučaju, pred sudom ili tribunalom mora da se usaglasi sa pravilima ponašanja koja se primenjuju na tom sudu ili tribunalu.

4.2. Pravedno Vođenje Postupaka

Pravnik mora uvijek da ima dužno poštovanje pravednog vođenja postupaka.

4.3. Ponašanje u Sudu

Pravnik će, dok zadržava dužno poštovanje i ljubaznost prema sudu, braniti interese klijenta na častan i neustrašiv način, bez obzira na svoje lične interese ili na posledice po njega ili neku drugu osobu.

4.4. Netačne ili pogrešne informacije

Pravnik nikada svjesno ne daje netačne ili pogrešne informacije na sudu.

4.5. Dodaci Arbitratorima itd

Pravila koja uređuju odnose pravnika sa sudovima takođe se primenjuju na odnose pravnika sa arbitratorima i svim ostalim osobama koje izvršavaju sudske ili kvazi-sudske funkcije, čak i povremeno.

5. ODNOSI IZMEĐU PRAVNIKA

5.1. Zajdnički duh profesije

5.1.1. Zajdnički duh profesije zahtijeva odnos povjerenja i saradnje između pravnika radi dobrobiti njihovih klijenata i da bi se izbjegli nepotrebni sudski sporovi i ostalo ponašanje koje je štetno za reputaciju profesije. On, međutim, nikada ne može opravdati postavljanje interesa profesije ispred interesa klijenta.

5.1.2. Pravnik treba da prihvati sve ostale pravnike Države Članice kao svoje profesionalne kolege i da se prema njima ponaša pravedno i ljubazno.

5.2. Saradnja među pravnicima u različitim Državama Članicama

5.2.1. Dužnost je pravnika kome se obrati kolega iz neke druge Države Članice da ne prihvati naloge u predmetu koji pravnik nije kompetentan da preduzme. U takvom slučaju pravnik treba da bude pripremljen da pomogne tom kolegi u dobijanju potrebnih informacija i omogući mu da pronađe pravnika koji je kompetentan da pruži usluge koje se traže.

5.2.2. Tamo gdje pravnik države članice saraduje sa pravnikom iz druge države članice, oba imaju opštu dužnost da u obzir uzmu razlike koje mogu postojati između njihovih dotičnih pravnih sistema i profesionalnih organizacija, nadležnosti i obaveza pravnika u Državama Članicama koje su u pitanju.

5.3. Korespondencija među pravnicima

5.3.1. Ako pravnik namjerava da pošalje neki vid komunikacije pravniku u drugoj Državi Članici, čiji pošiljalac želi da ostane povjerljiv ili da ne bude doveden u pitanje, on ili ona treba jasno da iskažu svoju namjeru prije slanja tog dokumenta.

5.3.2. Ako budući primalac poruke nije u mogućnosti da obezbijedi njihov status povjerljivih ili bez prejudiciranja, on ili ona treba o tome da obavijeste pošiljaoca bez odlaganja.

5.4. Honorari za Upućivanje

5.4.1. Pravnik ne smije da zahtijeva niti da od drugog pravnika ili neke druge osobe prihvati honorar, proviziju ili neku drugu naknadu za upućivanje ili preporučivanje pravnika klijentu.

5.4.2. Pravnik ne smije nikome da plati honorar, proviziju ili neku drugu nadoknadu kao naknadu za to što je klijenta uputio na njega ili nju.

5.5. Komunikacija sa Suprotnim Stranama

Pravnik ne komunicira o naročitom slučaju ili predmetu direktno sa bilo kojom drugom osobom za koju zna da je neki drugi pravnik zastupao ili savjetovao u slučaju ili predmetu bez pristanka tog pravnika (i informisaće drugog pravnika o svakoj komunikaciji te vrste).

5.6. (Izbrisano odlukom Plenarne Sjednice u Dublinu, 6. Decembra 2002 godine)

5.7. Odgovornost za honorare

U profesionalnim odnosima između Članova Advokature različitih država članica, gdje pravnik nema ograničenja da preporuči drugog pravnika ili da ga predstvi klijentu, već da umjesto sebe zaduži dopisnika za naročito pitanje ili potraži savjet tog dopisnika, pravnik koji daje instrukciju je lično obavezan, čak iako je klijent insolventan, da plati honorare, troškove i izdatke koji su dospjeli inostranom korespondentu. Dotični pravnici mogu, međutim, od početka odnosa među njima napraviti posebne aranžmane po tom pitanju. Dalje, pravnik koji daje instrukcije može u bilo koje vrijeme ograničiti svoju ličnu odgovornost na iznos honorara, troškova i izdataka koji nastaju prije nego što obavijesti inostranog pravnika o svom odricanju odgovornosti za budućnost.

5.8. Stalno profesionalno usavršavanje

Pravnik treba da održava i razvija svoje profesionalno znanje i vještine, uzimajući u obzir Evropsku dimenziju svoje profesije.

5.9. Sporovi među pravnicima u različitim Državama članicama

5.9.1. Ukoliko pravnik smatra da je kolega u drugoj Državi Članici kršio pravila profesionalnog ponašanja, taj pravnik taj problem ukazuje svom kolegi.

5.9.2. Ukoliko se javi neki lični spor profesionalne prirode među pravnicima u različitim Državama Članicama, oni treba da ako je to moguće prvo pokušaju da ga riješe na prijateljski način.

5.9.3. Pravnik ne započinje bilo kakav postupak protiv kolege u drugoj Državi članici po pitanjima koja se pominju u 5.9.1 ili 5.9.2 iznad a da prvo ne informiše Advokatsku

komoru ili društva pravnika kojima obojica pripadaju, da bi se i jednima i drugima pružila mogućnost da pomognu u postizanju rješenja.

EKSPLANATORNI MEMORANDUM

Eksplanatorni memorandum je pripremljen na zahtjev CCBE Stalnog Komiteta od strane CCBE deontološkog radnog tijela, koji su odgovorni za pisanje prve verzije Pravila Ponašanja. On pokušava da objasni porijeklo odredbi Pravilnika, da ilustruje probleme za koje je dizajniran da rješava, naročito u vezi sa prekograničnim aktivnostima, i da pruži pomoć Nadležnim Vlastima u Državama Članicama u primjeni ovog Pravilnika. Njegova namjera nije da bude obavezujuća sila u primjeni Pravilnika. Eksplanatorni memorandum je ažuriran na CCBE Plenarnoj Sjednici od 19. Maja 2006 godine. Ova pravila ponašanja sadrže i izmjene Statuta CCBE-a koje su zvanično usvojene na Vanrednoj Plenarnoj Sjednici 20. Avgusta 2007. godine. Lista profesija u komentaru člana 1.4 je predmet izmjene.

Prvobitne verzije Pravilnika su na Francuskom i Engleskom jeziku. Pripremljeni su prevodi na druge jezike Zajednice pod nadležnošću nacionalnih delegacija.

Komentar na Član 1.1- Funkcija Pravnika u Društvu

Deklaracija iz Peruđe, koju je usvojio CCBE 1977 godine, utvrdila je osnovne principe profesionalnog ponašanja koje se primenjuje na pravnike u EC. Odredbe Člana 1.1. potvrđuju izjavu iz Deklaracije iz Peruđe o funkciji pravnika u društvu koja čini osnovu za pravila koja regulišu izvršavanje te funkcije.

Komentar na Član 1.2.- Priroda Pravila profesionalnog Ponašanja

Ove odredbe značajno ponovno iskazuju objašnjenje u Deklaraciji iz Peruđe o prirodi pravila profesionalnog ponašanja i kako posebna pravila zavise od naročitih lokalnih okolnosti, ali su ipak zasnovana na zajedničkim vrijednostima.

Komentar na Član 1.3 – Namjena Pravilnika

Ove odredbe uvode razvoj principa u Deklaraciji iz Peruđe u posebna Pravila Ponašanja za pravnike širom EU i Evropske Ekonomske Oblasti, i pravnike Članova Posmatrača CCBE, sa posebnim osvrtom na njihove prekogranične aktivnosti (definisane u Članu 1.5). Odredbe Člana 1.3.2. utvrđuju posebne namjere CCBE u odnosu na nezavisne odredbe u pravilniku.

Komentar na Član 1.4 – Lično Polje Primjene

Pravila su data da se primenjuju na sve pravnike, kako je definisano u Direktivi za Usluge Pravnika iz 1977 godine i Direktivi za Afirmaciju Pravnika iz 1998 godine, i pravnike

Članova Posmatrača CCBE. To obuhvata pravnike država koje su naknadno pristupile Direktivama, čija imena su dodata izmjenama i dopunama Direktiva. Pravilnik se stoga primenjuje na sve pravnike koji su zastupljeni u CCBE, bilo kao punopravni Članovi ili kao Članovi Posmatrači, naime:

Albanija	Avokat
Armenija	Pastaban
Austrija	Rechtsanwalt
Belgija	advocat/advocaat/Rechtsanwalt
Bugarska	advokat
Hrvatska	odvjetnik
Kipar	dikegoros
Češka Republika	advokat
Danska	advokat
Estonija	vandeadvokaat
Finska	asianajaja/advokat
BYR Makedonija	advokat
Francuska	advocat
Njemačka	Rechtsanwalt
Grčka	dikegoros
Mađarska	ugyved
Island	logmaqur
Italija	avvocato
Latvija	zverinats advokats
Lihtenštajn	Rechtsanwalt
Litvanija	advokatas
Luksemburg	advocates/ Rechtsanwalt
Malta	avukat, prokuratur legali
Honaldija	advocaat
Norveška	advokat
Poljska	adwokat, radca prawny
Portugal	advogado
Rumunija	avocat
Slovačka	advokat/advokatka
Slovenija	odvetnik/odvetnica
Španija	abogado/advocat/abokatu/avogado
Švedska	advokat
Švajcarska	Rechtsanwalt/Anwalt/Fursprech/ Fursprecher/avocat/avvocato/advokat
Turska	avukat
Ukrajina	advocate
Ujedinjeno Kraljevstvo	advocate, barrister, solicitor

Takođe se nadamo da će Pravilnik biti prihvatljiv za pravne profesije država koje nisu Članice iz Evrope i drugdje, tako da se takođe može primijeniti uz pomoć odgovarajućih Konvencija između njih i država članica.

Komentar na Član 1.5- Polje Profesionalne primjene

Pravila se ovdje direktno primenjuju samo na “prekogranične aktivnosti” kako je definisano, pravnika unutar EU I EEO i pravnika Članica Posmatrača CCBE-vidi iznad u Članu 1.4., i definiciju “Države Članice” u Članu 1.6. (vidi takođe moguća buduća proširenja na pravnike iz drugih država. Definicija prekograničnih aktivnosti bi, na primjer, obuhvatila kontakte u državi A čak i po zakonskom pitanju koje je interno za državu A između pravnika države A i pravnika države B, ona bi isključila kontakte između pravnika države A u slučajevima A koji se javu u državi B, pod uslovom da se njihove profesionalne aktivnosti ne dešavaju u državi B, obuhvatila bi sve aktivnosti pravnika države A u državi B, čak iako su u formi komunikacija koje su poslate iz države A u državu B.

Komentar na Član 1.6 – Definicije

Ova odredba definiše termine koji se koriste u pravilniku “Države Članice”, “Matične Države”, “Države Članice Domaćina”, “Nadležnog Organa”, Direktivi 77/249/EEC i Direktivi 98/5/EC”.

Referenca na “ kada pravnik izvršava prekogranične aktivnosti” treba da se tumači u svjetlu definicije “prekograničnih kativnosti” u Članu 1.5.

Komentar na Član 2.1 – Nezavisnost

Ova odredba značajno ponovo potvrđuje opštu izjavu principa u Deklaraciji iz Perude.

Komentar na Član 2.2 – Povjerenje i Lični integritet

Ova odredba takođe ponovo potvrđuje opšte načelo koje je sadržano u deklaraciji iz Perude.

Komentar na Član 2.3 – Povjerljivost

Ova odredba prvo ponovo iskazuje, u Članu 2.3.1., opšte načelo koje je utvrđeno u Deklaraciji iz Perude i priznato od strane ECJ u slučaju AM&S (157/79). Ona ih onda, u Članovima 2.3.2 do 4, razvija u posebno pravilo koje se tiče zaštite povjerljivosti. Član 2.3.2. sadrži osnovno pravilo koje zahtijeva uvažavanje povjerljivosti. Član 2.3.3. potvrđuje da obaveza ostaje obavezujuća za pravnika čak iako on prestabne da radi za datog klijenta. Član 2.3.4. potvrđuje da pravnik ne mora samo da poštuje obavezu povjerljivosti već mora da traži od svih članova i svojih zaposlenih da to isto rade.

Komentar na Član 2.4 – Poštovanje Pravila drugih Advokata i Advokatskih Komora

Član 4 Direktive o Uslugama Pravnika sadrži odredbe u vezi sa pravilima koja pravnik iz jedne države članice mora da uvažava kada pruža povremene ili stalne usluge u drugoj državi članici na temelju Člana 49 konsolidovanog sporazuma Evropske Zajednice, kako slijedi:

- a) aktivnosti koje se tiču zastupanja klijenata u pravnim postupcima ili pred državnim organima obavljajući se u svakoj Državi Članici Domaćinu pod uslovima koji su utvrđeni za pravnike koji se nalaze u toj državi, sa izuzetkom uslova koji zahtijevaju boravak, ili registrovanje kod profesionalnih organizacija u toj državi;
- b) pravnik koji će obavljati te aktivnosti pridržavaće se pravila profesionalnog ponašanja Države domaćina, a da ne ugrožava obaveze pravnika u državi članici iz koje on dolazi,
- c) kada se ove aktivnosti obavljaju u UK, “pravila profesionalnog ponašanja države domaćina” znače pravila profesionalnog ponašanja koja su primenljiva na advocate, kada te aktivnosti nisu rezervisane za braniocce i pravnike. Inače bi se primenjivala pravila profesionalnog ponašanja koja se primenjuju za ove druge. Međutim, branioci iz Irske uvijek podliježu pravilima profesionalnog ponašanja koje se primenjuje u UK za braniocce i pravnike. Kada se ove aktivnosti obavljaju u irskoj, “pravila profesionalnog ponašanja Matične zemlje članice” znače, sve dok regulišu usmenu prezentaciju slučaja na sudu, pravila profesionalnog ponašanja koja se primenjuju na braniocce. U svim drugim slučajevima se primenjuju pravila profesionalnog ponašanja koja se primenjuju na advocate. Međutim, branioci i pravnici iz UK uvijek podliježu pravilima profesionalnog ponašanja koje se primenjuje u irskoj na braniocce; i
- d) pravnik koji obavlja aktivnosti izuzev ovih gore pomenutih u (a) podliježe uslovima i pravilima profesionalnog ponašanja a da ne nanosi štetu poštovanju tih pravila, koji god im je izvor, koja regulišu profesiju u državi članici domaćinu, naročito ona koja se tiču nekompatibilnosti sprovođenja aktivnosti pravnika sa sprovođenjem ostalih aktivnosti u toj državi, profesionalnu tajnost, odnose sa drugim pravniciima, zabvranu istog pravnika koji radi za stranke koje imaju uzajamno konfliktne interese, i publicitet. Poslednja pravila se primenjuju samo ako je pravnik koji se ne nalazi u državi članici domaćinu sposoban da ih se pridržava i to do mjere do koje je njihovo pridržavanje objektivno opravdano da bi se u toj državi osiguralo pravilno izvršavanje aktivnosti pravnika, stanje profesije i poštovanje pravila koja se tiču nekompatibilnosti.

Direktiva za Afirmaciju Pravnika sadrži odredbe u vezi sa pravilima kojih treba da se pridržava pravnik iz jedne države članice koji obavlja praksu za stalno u drugoj državi članici na temelju Člana 43 konsolidovanog Sporazuma EC, kako slijedi:

- a) bez obzira na pravila profesionalnog ponašanja kojima on ili ona podliježu u svojoj Matičnoj državi članici, pravnik koji obavlja praksu pod svojom profesionalnom titulom u matičnoj zemlji podliježe istim pravilima profesionalnog ponašanja kao pravnici koji rade pod relevantnom profesionalnim zvanjem države članice domaćina što se tiče svih aktivnosti koje pravnik obavlja na njenoj teritoriji (Član 6.1.)

- b) Država Članica Domaćin može zahtijevati od pravnika koji radi pod njenim ili njegovim profesionalnim zvanjem matične zemlje da se oslobodi osiguranja od profesionalne štete ili da postane član profesionalnog garantnog fonda u skladu sa pravilima koje ta država utvrđuje za profesionalne aktivnosti koje se obavljaju na njenoj teritoriji. Ipak, pravnik koji radi pod profesionalnim zvanjem svoje matične zemlje biće izuzet od tog uslova ako pravnik može da dokaže da je pokriven pomenutim osiguranjem ili garancijom koja je obezbijedena u skladu sa pravilima matične države članice, utoliko koliko su to osiguranje ili garancija ekvivalentni u smislu uslova i stepena pokrića. Tamo gdje je ekvivalentnost samo parcijalna, Nadležni organ u državi domaćinu može zatražiti da se uvede dodatno osiguranje ili dodatna garancija da bi se pokrili elementi koji već nisu pokriveni osiguranjem ili garancijom u skladu sa pravilima Matične Države Članice (Član 6.3.) i
- c) Pravnik koji je u zemlji domaćinu registrovan pod svojom profesionalnom titulom može da radi kao pravnik koji prima platu i zapošljava ga drugi pravnik, udruženje ili advokatska firma, ili državno ili privatno preduzeće u mjeri u kojoj država domaćin tako dozvoli za pravnike koji su registrovani pod profesionalnom titulom koja se koristi u toj državi (Član 8).

U slučajevima koji nisu pokriveni nijednom od ovih Direktiva, ili su preko ili iznad zahtjeva tih Direktiva, obaveze pravnika po pravu Zajednice da poštuje pravila ostalih Advokatura i Advokatskih komora su stvar tumačenja relevantne odredbe, kao što je Direktiva o Elektronskoj Trgovini (2000/31/EC). Glavna namjena Pravilnika je da umanjiti i ako je moguće eliminiše probleme koji se mogu javiti iz “duple deontologije”, tj. primjene više od jedne grupe konfliktnih nacionalnih pravila na konkretnu situaciju (vidi Član 1.3.1.).

Komentar na Član 2.5. – Nespojiva Zanimanja

Postoje razlike između i unutar samih država članica o mjeri do koje je pravicima dozvoljeno da se angažuju u drugim zanimanjima, na primjer u komercijalnim aktivnostima. Opšta namjena pravila koja isključuju pravnika iz drugih zanimanja je da se pravnik zaštiti od uticaja koji bi mogli da naškode samostalnosti pravnika ili njegovoj ulozi u izvršavanju pravde. Varijacije ovih pravila odslikavaju različite lokalne uslove, različite percepcije pravilne funkcije pravnika i različite tehnike donošenja pravila. Na primjer, u nekim slučajevima postoji potpuna zabrana angažovanja na izvjesnim imenovanim zanimanjima, dok je angažovanje na drugim zanimanjima u drugim slučajevima dozvoljeno, u zavisnosti od uvažavanja konkretne zaštite samostalnosti pravnika.

Članovi 2.5.2. i 3 omogućavaju različite okolnosti u kojima se pravnik jedne države članice angažuje u prekograničnim aktivnostima (kako je definisano u Članu 1.5.) u zemlji članici domaćinu kada on ili ona nisu članovi pravnika matične zemlje.

Član 2.5.2. nameće puno poštovanje pravila matične države koja se tiču nekompatibilnih zanimanja za pravnika koji djeluje u nacionalnim pravnim postupcima ili pred

nacionalnim državnim organima u državi domaćinu. Ovo se primenjuje bilo da je pravnik uveden u državi domaćinu ili ne.

Član 2.5.3. sa druge strane, nameće “ poštovanje “ pravila države domaćina koja se tiču zabranjenih ili nekompatibilnih zanimanja u drugim slučajevima, ali samo tamo gdje pravnik koji je registrovan u državi članici domaćinu želi da direktno učestvuje u komercijalnim ili drugim aktivnostima koje nisu povezane sa sprovođenjem zakona.

Komentar na Član 2.6. –Lični publicitet

Termin “lični publicitet” pokriva publicitet firmi ili pravnika, kao i pojedinačnih pravnika, nasuprot zajedničkom publicitetu koji organizuju Advokature i Advokatske Komore za svoje članove kao cjelinu. Pravila koja regulišu lični publicitet pravnika značajno se razlikuju u državama članicama. Član 2.6. jasno kaže da ne postoji odlučujuća primjedba koja se tiče ličnog publiciteta u prekograničnim aktivnostima. Međutim, pravnici ipak podliježu zabranama ili ograničenjima koji su utvrđeni u njihovim matičnim profesionalnim pravilima, i pravnik će ipak podlijegati zabranama ili restrikcijama koja su utvrđena pravilima Države Domaćina, kada su oni obavezujući za pravnika na temelju Direktive o Uslugama Pravnika ili Direktive o Formiranju Pravnika.

Komentar na Član 2.7.- Klijentov interes

Ova odredba naglašava opšte načelo da pravnik mora uvijek da postavi interes klijenta ispred svojih sopstvenih interesa ili interesa drugova koji su članovi pravničke profesije.

Komentar na Član 2.8.- Ograničenja u Obavezama Pravnika prema Klijentu

Ova odredba jasno pokazuje da ne postoji neka odlučujuća primjedba na ograničavanje obaveze pravnika prema klijentu u prekograničnoj praksi, bilo da je to ugovorom ili uz pomoć kompanije sa ograničenom odgovornošću, partnerstva ili partnerstva sa ograničenom odgovornošću. Međutim, on i naglašava da se to može očekivati tamo gdje relevantni zakon i relevantna pravila ponašanja dozvole, i u jednom broju nadležnosti i tamo gdje zakon ili profesionalna pravila zabranjuju ili ograničavaju takvo ograničenje odgovornosti.

Komentar na Član 3.1.- Prihvatanje i Okončanje Instrukcija

Odredbe Člana 3.1.1. osmišljene su tako da osiguravaju održavanje odnosa između klijenta i pravnika i da pravnik u stvari dobije instrukcije od klijenta, čak iako se one mogu prenijeti putem propisno ovlaštenog posrednika. Odgovornost je pravnika da samog sebe zadovolji zakonskom snagom posrednika i željama klijenta.

Član 3.1.2. bavi se načinom na koji pravnik treba da sprovodi svoje obaveze. Odredba da će pravnik preduzeti ličnu odgovornost za ispunjenje instrukcija koje su mu date znači da pravnik ne može da izbjegne odgovornost dodjeljujući je drugome. To ne sprečava pravnika da pokuša da ograniči svoju pravnu odgovornost u mjeri u kojoj je to dozvoljeno relevantnim zakonom ili profesionalnim pravilima-vidi Član 2.8.

Član 3.1.3. navodi princip koji je od posebne važnosti u prekograničnim aktivnostima, na primjer, kada se od pravnika zatraži da riješi pitanje u ime pravnika ili klijenta iz druge države koji je možda nedovoljno upoznat sa relevantnim zakonom i praksom, ili kada se od pravnika zatraži da riješi pitanje koje se tiče zakona druge države koju on dovoljno ne poznaje.

Pravnik uopšte ima pravo da odbije ili prihvati instrukcije, ali Član 3.1.4. kaže da, kada ih jednom prihvati, pravnik ima obavezu da se ne povuče a da se ne uvjeri da su interesi klijenta očuvani.

Komentar na Član 3.2. – Konflikt interesa

Odredbe Člana 3.2.1. ne sprečavaju pravnika da radi za dva ili više klijenata na istom pitanju pod uslovom da njihovi interesi u stvari nisu u konfliktu, i da ne postoji značajan rizik da do takvog konflikta dođe. Tamo gdje pravnik radi za dva ili više klijenata na ovaj način i naknadno se javi konflikt interesa između tih klijenata, ili rizik prekida povjerenja ili ostalih okolnosti u kojima može biti ugrožena nezavisnost pravnika, tada pravnik mora prestati da radi za oba ili za sve njih.

Mogu, međutim, postojati okolnosti u kojima se jave razlike između dva ili više klijenata za koje radi isti pravnik, u kojima za pravnika može biti pogodno da djeluje kao medijator. Na pravniku je da u takvim slučajevima koristi sopstvenu procjenu o tome da li postoji ili ne takav konflikt interesa između njih zbog kojeg bi pravnik morao da prestane da radi za njih. Ako ne, pravnik može razmotriti da li bi bilo prikladno objasniti poziciju klijentima, dobiti njihovo slaganje i pokušati posredovati kao medijator na rešavanju razlika između njih, i samo u slučaju da taj pokušaj medijacije ne uspije, prestane da radi za njih.

Član 3.2.4. primenjuje prethodne odredbe Člana 3 na pravnike koji rade u udruženju. Na primjer, firma pravnika treba da prestane da radi kada postoji konflikt interesa između dva klijenta firme, čak iako različiti pravnici u firmi rade za svakog klijenta. Sa druge strane, u “komore” obliku udruženja koja koriste Engleski branioci, gdje svaki pravnik radi za klijente pojedinačno, moguće je za različite pravnike u udruženju da rade za klijente sa suprotnim interesima.

Komentar na Član 3.3.- Pactum de Quota Litis

Ove odredbe odlikavaju zajedničku poziciju u svim državama članicama da je neregulirani sporazum za neočekivane honorare (pactum de quota litis) suprotan pravilnom izvršavanju pravde zato što ohrabruje sumnjive sporove i mogao bi biti zloupotrijebljen. Namjera ovih odredbi, međutim, nije da se spriječi održavanje ili uvođenje aranžmana po kojima se pravnici plaćaju na osnovu rezultata samo ukoliko je aktivnost ili predmet uspješan, pod uslovom da su ti aranžmani pod dovoljnom regulacijom i kontrolom za zaštitu klijenta i pravilno izvršavanje pravde.

Komentar na Član 3.4.- regulisanje Honorara

Član 3.4. utvrđuje tri uslova: opšti standard otkrivanja honorara pravniku klijentu, uslov da trebaju da budu fer i razumnog iznosa, i uslov za usklađivanje sa primenljivim zakonom i profesionalnim pravilima.

U mnogim državama članicama postoji mašinerija za regulisanje honorara pravnika po nacionalnom zakonu ili pravilima ponašanja, bilo da je to upućivanjem na moć donošenja presude od strane organa advokature ili slično. U slučajevima koje reguliše Direktiva za Afirmisanje Pravnika, kada pravnik podliježe pravilima države domaćina kao i pravilima države domaćina, osnova za naplatu mora da se uskladi sa oba skupa pravila.

Komentar na Član 3.5.- Plaćanje na Račun

Član 3.5. pretpostavlja da pravnik može tražiti plaćanje svojih honorara/troškova na račun, ali da postavlja granicu upućujući na njihovu razumnu procjenu. Vidi takođe u Članu 3.1.4. kada se tiče prava na odustajanje.

Komentar na Član 3.6.- Podjela Honorara sa onima koji nisu pravnici

U nekim državama članicama pravnici je dozvoljeno da rade u asocijaciji sa članovima neke druge odobrene profesije, bilo da se radi o pravnoj profesiji ili ne. Odredbe Člana 3.6.1. nisu osmišljene da spriječe podjelu honorara sa takvim odobrenim oblikom udruženja. Odredbe nisu osmišljene da sprečavaju podjelu honorara od strane pravnika na koje se Pravilnik primenjuje (vidi u Članu 1.4. iznad) sa drugim "pravnici", na primjer, onima iz zemalja koje nisu članovi ili članova drugih pravnih profesija u državama članicama kao što su bilježnici.

Komentar na Član 3.7. – Troškovi Parnice i Dostupnost Pravne pomoći

Član 3.7.1. naglašava važnost pokušaja da se riješe sporovi na način koji je rentabilan za klijenta, uključujući pružanje savjeta o tome da li da se pokuša pregovarati o poravnanju, i da li da se predloži upućivanje spora na neku vrstu alternativnog rješavanja sporova.

Član 3.7.2. zahtijeva od pravnika da informiše klijenta o dostupnosti pravne pomoći tamo gdje je to primenljivo. Postoje veoma različite odredbe u državama članicama kada se tiče dostupnosti pravne pomoći. U prekograničnim aktivnostima pravnik treba da ima na umu mogućnost da se mogu primijeniti odredbe pravne pomoći nacionalnog zakona koje pravnik ne poznaje.

Komentar na Član 3.8. Sredstva Klijenata

Odredbe Člana 3.8. reflektuju preporuke koje je CCBE usvojio u Briselu u Novembru 1985 o potrebi minimum propisa koji se moraju donijeti i primijeniti a koji bi regulisali pravilnu kontrolu i raspolaganje sredstvima klijenata koja imaju pravnici u okviru Zajednice. Član 3.8. utvrđuje minimum standarda koji se moraju poštovati, ne uplićući se u detalje nacionalnih sistema koji pružaju puniju i strožiju zaštitu za sredstva klijenata.

Pravnik koji ima sredstva klijenta, čak i u toku prekogranične aktivnosti, mora da se pridržava pravila svoje matične Advokature. Pravnik treba da je svjestan pitanja koje se javlja kada se mogu primijeniti pravila više od jedne države članice, naročito kada je pravnik afirmisan u državi domaćinu pod Direktivom za Afirmisanje Pravnika.

Komentar na Član 3.9.- Profesionalno Osiguranje Protiv Štete

Član 3.9.1. odlikava preporuku, koju je takođe usvojio CCBE u Briselu Novembra 1985, o potrebi da svi pravnici u okviru Zajednice budu osigurani od rizika koji se jave iz tužbi o profesionalnom nemaru koje su protiv njih.

Član 3.9.2. se bavi situacijom gdje se osiguranje ne može ostvariti na osnovi koja je data u Članu 3.9.1.

Komentar na Član 4.1.- Pravila Ponašanja na Sudu

Ova odredba primjenjuje načelo da je pravnik obavezan da se uskladi sa pravilima suda ili tribunala na kome pravnik obavlja svoju praksu ili se pojavljuje.

Komentar na Član 4.2. – Pravedno Vođenje Postupaka

Ova odredba primjenjuje opšte načelo da u protivničkim postupcima pravnik ne smije da pokuša da dobije nepravednu prednost nad svojim protivnikom. Pravnik ne smije, na primjer, da ostvari kontakt sa sudijom prije nego što pravnik koji zastupa suprotnu stranu informiše o tome niti da sudiji dostavi izlaganja, bilješke ili dokumenta a da ih na vrijeme ne dostavi i pravniku druge strane, izuzev ako ti koraci nisu dozvoljeni po nekim relevantnim pravilima ili procedurama. Do mjere koja nije zabranjena zakonom, pravnik ne smije da otkrije ili dostavi sudu predloge za poravnanje slučaja druge strane ili njenog pravnik bez iskazane saglasnosti pravnik te druge strane. Vidi takođe Član 4.5. ispod.

Komentar na Član 4.3.- Ponašanje na Sudu

Ova odredba odlikava potrebnu ravnotežu između uvažavanja suda i zakona na jednoj strani i portage za klijentovim najboljim interesima sa druge strane.

Komentar na Član 4.4.- Netačne ili pogrešne Informacije

Ova odredba primjenjuje načelo da pravnik nikada ne smije svjesno da obmane sud. Ovo je potrebno ako želimo da postoji povjerenje između sudova i pravne profesije.

Komentar na Član 4.5. – Savjeti Arbitrima itd

Ova odredba proširuje prethodne odredbe koje se tiču sudova i drugih tijela koja izvršavaju sudske ili kvazi-sudske funkcije.

Komentar na Član 5.1.- Zajednički Duh profesije

Ove odredbe, koje su zasnovane na izjavama Deklaracije iz Peruđe, naglašavaju da je u državnom interesu za pravnu profesiju da održi odnos povjerenja i saradnje među svojim članovima. Međutim, to se ne može koristiti da se opravda postavljanje interesa profesije iznad interesa pravde ili klijenata (vidi takođe Član 2.7.)

Komentar na Član 5.2.- Saradnja među Pravnicima različitih država članica

Ova odredba takođe razvija načelo koje je navedeno u Deklaraciji iz Peruđe u smislu izbjegavanja nesporazuma u radu između pravnika različitih država članica.

Komentar na Član 5.3.- Korespondencija među Pravnicima

U izvjesnim državama članicama komunikacija među pravnicima (pisana ili usmena) obično se posmatra kao povjerljiva i samo između pravnika. To znači da se sadržaj te komunikacije ne može otkriti drugima, normalno se ne može prenijeti klijentima pravnika, i ni u kom slučaju se ne može iskoristiti na sudu. U drugim državama članicama, takve posledice neće uslijediti osim ako se korespondencija ne označi kao “povjerljiva”.

U nekim državama članicama, pravnik mora u potpunosti da informiše klijenta o svim relevantnim komunikacijama sa svojim kolegom iz profesije koji radi za drugu stranu, a označavanje pisma kao “povjerljivog” samo znači da je to pravni predmet koji je namijenjen pravniku primaocu i njegovom klijentu, da ga ne smiju zloupotrijebiti treća lica.

U nekim državama, ako pravnik želi da navede da je pismo poslato u namjeri da se riješi spor, a da nije za predstavljanje na sudu, pravnik treba da označi pismo kao “ne dovodeći u pitanje”.

Ove važne nacionalne razlike pokreću mnoge nesporazume. Zbog toga pravnici moraju biti veoma pažljivi u vođenju prekogranične korespondencije.

Kad god pravnik želi da pošalje pismo svom kolegi u drugoj državi članici na osnovi da bude povjerljivo i između pravnika, ili da je pismo “ne dovodeći u pitanje”, pravnik treba unaprijed da pita da li se pismo može prihvatiti na toj osnovi. Pravnik koji želi da se komunikacija prihvati na toj osnovi mora to jasno da iskaže na početku komunikacije ili u prapratnom pismu.

Pravnik koji je primalac takve komunikacije, ali koji nije u poziciji da poštuje ili osigura poštovanje za osnovu na kojoj je pismo poslato, mora odmah da informiše pošiljaoca tako da komunikacija ne bude poslata. Ako je poruka već primljena, primalac je mora vratiti pošiljaocu a da ne otkrije njen sadržaj ili da se na bilo koji način pozove na nju; ako

nacionalni zakon ili pravila primaoca sprečavaju primaoca da se uskladi sa ovim zahtjevom , on o tome mora odmah obavijestiti pošiljaoca.

Komentar na Član 5.4. – Honorari za Upućivanje

Ova odredba odslikava načelo da pravnik ne treba da plati ili primi uplatu samo za preporuku klijenta, što bi rizikovalo narušavanjem klijentovog slobodnog izbora pravnika ili klijentovog interesa u tome da bude upućen na najbolju uslugu koja je na raspolaganju. To ne sprečava aranžmane za podjelu honorara između pravnika na pravilnoj osnovi (vidi takođe u Članu 3.6. iznad).

U nekim državama članicama pravicima je dozvoljeno da prihvate ili zadrže provizije u izvjesnim slučajevima pod uslovom da su zadovoljeni najbolji interesi klijenata, da postoji potpuno razotkrivanje klijentima i da je klijent saglasan sa zadržavanjem provizije. U takvim slučajevima zadržavanje provizije od strane pravnika predstavlja dio nadoknade za pravika za usluge koje je pružio klijentu i nije u djelokrugu zabrane honorara za upućivanje koji su osmišljeni da spriječe pravike da ostvaruju tajni profit.

Komentar na Član 5.5.- Komunikacija sa suprotnim stranama

Ova odredba odslikava opšte prihvaćeno načelo, i osmišljena je da promoviše lagano vođenje posla između pravnika i da spriječi svaki pokušaj da se iskoristi klijent drugog pravnika.

Komentar na Član 5.6.- Promjena pravnika

Član 5.6. bavio se promjenom pravnika. Izbrisan je iz Pravilnika 6. Decembra 2002 godine.

Komentar na Član 5.7.- Odgovornost za Honorare

Ove odredbe značajno ponovo potvrđuju odredbe sadržane u Deklaraciji iz Perude. S obzirom da su nesporazumi o odgovornosti za neplaćene honorare zajednički uzrok razlika između pravnika različitih država članica, važno je da pravnik koji želi da isključi ili ograniči svoju ličnu obavezu da bude odgovoran za honorare kolege iz inostranstva treba da postigne jasan sporazum o tome na početku transakcije.

Komentar na Član 5.8.- Stalno profesionalno Usavršavanje

Ići u korak sa profesionalnim usavršavanjem u zakonu je profesionalna obaveza. Naročito je važno da su pravnici svjesni sve većeg uticaja Evropskog zakona na polje prakse.

Komentar na Član 5.9._ Sporovi među Pravnicima različitih država članica

Pravnik ima pravo da potraži bilo koje pravno ili drugo sredstvo na koje ima pravo protiv kolege u drugoj državi članici. Ipak je poželjno da, kada su uključeni kršenje pravila profesionalnog ponašanja ili spora profesionalne prirode, da se prvo iscrpe mogućnosti prijateljskog rješavanja sporova, ukoliko je potrebno uz pomoć advokature ili advokatskih komora kojih se to tiče, prije nego se ta sredstva iscrpe.